

TILSYNSUTVALGET
FOR DOMMERE

Tilsynsutvalget for dommere har i møte den 26. april 2017 truffet vedtak i

- Sak nr:** 16-118 (arkivnr: 16/1596)
- Saken gjelder:** Klage fra A på tingrettsdommer B ved X tingrett
- Utvalgsmedlemmer:** Unni Sandbukt (leder)
Randi Grøndalen
Ketil Myhre
Svein J. Magnussen
Turid Ellingsen
- Offentlighet:** I medhold av offentlighetsloven § 13 første ledd, jf. forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 1, er private navn unntatt fra offentlighet. For øvrig er vedtaket offentlig, jf. offentlighetsloven § 3.
- Vedtak:**
1. Klagen avvises i den utstrekning den gjelder beslutninger under saksforberedelsen.
 2. Det foreligger for øvrig ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor tingrettsdommer B.

Innledning:

Ved brev av 21. desember 2016 har A klaget på tingrettsdommer B ved X tingrett. Klagen gjelder sen saksbehandlingen og dommeradferd i rettsmøte. Klagen er forelagt tingrettsdommer B, som ved brev av 27. januar 2017 har avgitt uttalelse. Utvalget har videre innhentet uttalelse fra advokat C, advokat D, psykolog E og psykolog F. Klagen er supplert ved brev av 27. februar 2017. Sorenskriver G ved X tingrett er orientert om klagen.

Saksfremstilling:

Den underliggende rettsvisten gjelder en sak etter barneloven om samvær for felles barn. Klager er far til barnet og var saksøker i rettssaken. Stevningen ble inngitt 27. mars 2015. Det ble gjennomført til sammen fem rettsmøter i henhold til barneloven § 61 nr.1. Det første rettsmøtet ble avholdt 8. juni 2015, og det siste 26. september 2016. Det ble inngått rettsforlik i det siste rettsmøtet.

Det ble benyttet to sakkyndige i saken. Etter det andre rettsmøtet besluttet dommeren at det skulle engasjeres ny sakkyndig som følge av en habilitetsinnsigelse fra klager. Det ble ikke truffet en formell avgjørelse om habiliteten til den sakkyndige. Den nye sakkyndige deltok i behandlingen frem til siste rettsmøte i september 2016.

Klager – A – har i hovedsak vist til følgende:

Tingrettsdommer B presset han til å inngå et rettsforlik som omfattet delte sakskostnader, selv om han ikke var enig i dette. Han er ikke uenig i samværsavtalen som ble inngått, da denne er i tråd med hans påstand.

Forlikspresset gikk ut på å true han med å komme til et annet resultat i en dom enn i forliket. Han ble videre truet med at han risikerte å bli ansvarlig for motpartens saksomkostninger hvis han ikke undertegnet rettsforliket slik det var utformet. Dommeren indikerte dermed at han kom til å tape saken. Dommeren truet i tillegg med en enda lengre prosess, og dermed enda høyere kostnader hvis han ikke skrev under.

Tingrettsdommer B unnlot å behandle en habilitetsinnsigelse mot psykolog E. Når det først ble endret sakkyndig, viste tingrettsdommer B at hun var lite selvstendig, i det hun lente seg på den sakkyndiges vurdering, uansett hva den sakkyndige mente.

Saksbehandlingen har vært unødig belastende og lang. Den lange saksbehandlingstiden skyldes dels at dommeren ikke avsatte den sakkyndige når det ble klart at han ikke var habil samt at det ble brukt unødig tid til ekstra rettsmøter.

Dommerens håndtering av saken har vært uryddig og skap usikkerhet. Han ble bl.a. ikke informert om at hovedforhandlingen ble omgjort til rettsmøte, det ble ikke tatt hensyn til at han ønsket dom i saken for å få en mer rettferdig fordeling av sakskostnadene og han ble ikke informert om at han kunne be om separat avgjørelse av sakskostnadene. Noe av dette skyldes at hans advokat ikke gjorde en tilfredsstillende jobb. Klagen omfatter ikke dette, men dommeren har ansvar for å tilse at parter er forsvarlig representert.

Dommeren har handlet i strid med god dommerskikk, herunder overtrådt Etske prinsipper for dommeratferd pkt 3, 10, 4 og 9.

Innklagede – tingrettsdommer B – har i hovedsak vist til følgende:

Det ble avholdt flere saksforberedende møter enn det som er vanlig for denne sakstypen. Dette fordi det ble vurdert som nødvendig og til barnets beste. Grunnen var at barnet hadde sterke reaksjoner høsten 2015 da samværsomfanget skulle trappes opp og det var behov for å utrede dette ytterligere. Rettsmøtene førte for øvrig til en endelig løsning på foreldretvisten.

Det er riktig at klager på møtet 26. september 2016 ble informert om at sakskostnadene ville bli enda høyere dersom partene ikke ble enige og saken gikk til hovedforhandling. Hun kan ikke huske om hun sa at resultatet i en hovedforhandling kunne bli annerledes enn innholdet i forliket, og at det i tillegg var en risiko for å bli ansvarlig for motpartens saksomkostninger. Hun kan ikke erindre at hun har ordlagt seg slik. Uansett er det å gi slike opplysninger verken misvisende eller truende.

Hun anså psykolog E for å være habil, og at det ikke forelå omstendigheter som gjorde at han ikke var i stand til å treffe en upartisk avgjørelse. Hun traff derfor ingen avgjørelse om at han var inhabil. Selv om hun ikke anså E for å være inhabil, valgte hun å foreslå en ny sakkyndig. Dette var av hensyn til barnets beste.

Det var enighet mellom partene at man skulle prøve å komme til en minnelig løsning i stedet for å gå til hovedforhandling. Hun var ikke tilbakeholden med informasjon angående sakens gang. Hun kjenner seg ikke igjen i at A ønsket en dom i stedet for rettsmøte og rettsforlik. Hvis dette var tilfellet burde dette vært opplyst retten slik at hovedforhandlingene kunne blitt gjennomført.

Prosessfullmektig– advokat C – har i hovedsak uttalt følgende:

Han mener at tingrettsdommer B ikke har brutt reglene om god dommerskikk.

Prosessfullmektig– advokat D – har i hovedsak uttalt følgende:

Tingrettsdommer B opptrådte profesjonelt og klart innenfor regelverket. Klagen bærer preg av at A mener han har hatt for høye utgifter til egen advokat.

Det er riktig at A var skeptisk til å inngå forlik, men tingrettsdommer B ga klager anledning til å rådføre seg med sin advokat før han aksepterte forliket. Han kan ikke se at tingrettsdommer B utsatte klager for utidig press.

Han er enig i at saksbehandlingstiden isolert sett har vært lang, men dette skyldtes at partene fortløpende har hatt forhandlinger og kommet til løsninger underveis i prosessen.

Sakkyndig– psykolog E – har i hovedsak uttalt følgende:

Han gjenkjenner ikke As beskrivelse av prosessen i perioden han fungerte som sakkyndig. I det siste rettsmøtet han deltok på godkjente A først at han foretok en utredning, for så mot slutten av rettsmøtet å gi uttrykk for det motsatte, og ønsket en ny sakkyndig. Selv om han anså seg selv som habil, valgte tingrettsdommer B likevel å oppnevne en ny sakkyndig.

Sakkyndig– psykolog F– har i hovedsak uttalt følgende:

A ville ikke skrive under på forliket den 26. september 2016 fordi han opplevde det som urettferdig at han skulle bære sine egne saksomkostninger alene. A ønsket derfor en dom i stedet. Tingrettsdommer B opplyste da at utfallet i en hovedforhandling kunne bli annerledes enn i forliket, og at det ville løpe ytterligere saksomkostnader.

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Tilsynsutvalget legger til grunn at saken er klar for realitetsbehandling. Partene er orientert om retten til å forklare seg muntlig for utvalget, men ingen av dem har bedt om å få avgi forklaring, jf. domstoloven § 238 annet ledd. Tilsynsutvalget har ikke funnet grunn til å pålegge noen av partene å forklare seg for utvalget.

Tilsynsutvalget for dommere kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptrer i strid med god dommerskikk, jf. domstoloven § 236 første ledd.

Klagen gjelder dommerens opptreden i en foreldretvist, der klager har anført en rekke forhold knyttet til dommerens saksbehandling i perioden april til september 2016 samt opptreden i rettsmøtet 26. september 2016. Klagen er inngitt den 21. desember 2016 og er i utgangspunktet for sent fremsatt i forhold til forhold som er begått før 21. september 2016, jf. domstoloven § 237 tredje ledd. Dersom forholdet har pågått over et lengre tidsrom, er det tidspunktet da forholdet opphørte som danner grunnlaget for fristberegningen. Utvalget anser at klagen omhandler ett sammenhengende forhold, og at hele klagen dermed kan tas til behandling.

En viktig begrensning i utvalgets myndighet følger av bestemmelsen i domstoloven § 236 fjerde ledd, hvor det er bestemt at utvalget ikke kan vurdere forhold som kan brukes som grunnlag for anke eller gjenåpning. Dette gjelder for eksempel innsigelser mot dommerens beslutninger i forbindelse med saksbehandlingen eller prosessledelsen. Det er uten betydning om ankeadgangen er benyttet eller ikke.

Anførselen om at dommeren ikke avgjorde habilitetsinnsigelsen mot en av de sakkyndige ved kjennelse, er et forhold som ikke kan vurderes av Tilsynsutvalget. Utvalget viser til dommerens redegjørelse, der hun opplyser at hun ikke anså den sakkyndige som inhabil, men at hun likevel besluttet at en ny sakkyndige skulle engasjeres, av hensyn til barnets beste. Dette gjelder en rettslig beslutning som utvalget ikke kan vurdere.

Klager har videre anført at dommeren har opptrådt i strid med god dommerskikk i forbindelse med saksforberedelse, herunder at saksbehandlingen har vært uryddig og at dommeren brukte for lang tid på å få saken avgjort. Det er videre anført at dommeren opptrådte krenkende i det siste rettsmøtet ved å presse klager til å inngå et forlik om sakskostnadene, som han ikke ønsket.

Dette er forhold som utvalget kan vurdere.

I forarbeidene til domstoloven kap. 12, er det nærmere beskrevet hva som skal være retningsgivende for utvalgets vurdering av dommeratferd.

Utvalget viser bl.a. til Ot.prp. nr. 44 (2000-2001) side 199 hvor følgende er uttalt:

”God dommerskikk har å gjøre med hvordan en dommer utfører sine oppgaver. God dommerskikk er knyttet til en rekke forhold. For det første vil dommerens opptreden i retten være gjenstand for vurdering. I den forbindelse kan spørsmål om møteledelse, opptreden overfor parter, vitner og andre aktører være av betydning. Videre vil spørsmål om brudd på god dommerskikk kunne komme inn i forbindelse med vurdering av hvordan saksbehandlingen utføres, herunder om dommeren opptrer sendrektig, er dårlig forberedt til møter og mangler organisering av forberedelsen til rettsmøter osv.”

Det er en viktig rettesnor for Tilsynsutvalget om det er påvist forhold som er egnet til å svekke tilliten til domstolene og dommerne, jf. Ot.prp. nr. 44 (2000-2001) side 174.

Når det gjelder spørsmålene om saksbehandlingen og tidsforløpet, kan Tilsynsutvalget ikke se at det er påvist forhold som gir grunnlag for kritikk. Det er redegjort for hvordan saken ble håndtert, herunder hva som var årsaken til at det ble gjennomført flere rettsmøter enn det som er vanlig i slike saker. Det er videre vist til at saksbehandlingen og tidsbruken ble vurdert å være til barnets beste, noe som etter barneloven er en viktig retningslinje ved behandlingen av foreldretvister. Tilsynsutvalget viser på dette punktet til redegjørelsen fra innklagede sammenholdt med uttalelsene til de to sakkyndige og partenes prosessfullmektiger.

Det er videre anført at dommeren i rettsmøtet den 26. september 2016 presset klager til å inngå rettsforlik. Tilsynsutvalget har oppfattet anførselen slik at klager ikke er uenig i samværsavtalen som ble inngått, men at han ikke ønsket å inngå rettsforlik der sakskostnadene ble delt mellom partene, herunder at han ikke var tilstrekkelig informert om prosessen og sine rettigheter.

Ut over klagers beskrivelse av hendelsen, har det ikke fremkommet opplysninger som tilsier at dommeren presset klager til å inngå forliket. Utvalget legger ut fra det som er opplyst til grunn at klager var skeptisk til å inngå forliket på grunn av punktet om sakskostnadene. I den forbindelse informerte dommeren om konsekvensene av en videre prosess med hovedforhandling og dom. Sakkyndig psykolog F har bl.a. bekreftet at dommeren opplyste at utfallet av saken kunne bli annerledes enn forliket samt at det ville påløpe ytterligere kostnader ved en dom.

Foranstående forhold gir etter utvalgets vurdering ikke grunnlag for å konstatere at klager ble utsatt for kritikkverdig forlikspres fra dommerens side. Tilsynsutvalget legger for øvrig til grunn at klager fikk anledning til å rådføre seg med sin advokat før han aksepterte forliket, jf. uttalelsen fra advokat D. Utvalget viser videre til at klagers prosessfullmektig advokat C har uttalt at dommeren ikke brøt reglene om god dommerskikk.

Etter dette finner utvalget ikke grunnlag for å reagere med disiplinærtiltak overfor tingrettsdommer B.

Tilsynsutvalget for dommere fatter etter dette slikt enstemmig

vedtak:

1. Klagen avvises i den utstrekning den gjelder beslutninger under saksforberedelsen.
2. Det foreligger for øvrig ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor tingrettsdommer B.